

## GRAMATYKA

### CZASOWNIK „POWINIEN”

Proszę uzupełnić właściwą formą czasownika *powinien*.

- A. Nie **ty - r.m.** powinieneś pracować w tak niewygodnej pozycji.
- B. **ty - r.ż.** \_\_\_\_\_ domagać się od pracodawcy dodatkowego dnia urlopu.
- C. Nie **r.n.** \_\_\_\_\_ się spóźniać do pracy.
- D. **ona** \_\_\_\_\_ przestrzegać regulaminu oraz zasad bezpieczeństwa.
- E. **on** \_\_\_\_\_ sumiennie wykonywać swoje obowiązki.
- F. **ono** \_\_\_\_\_ być odbierane z przedszkola przed godziną 18:30.
- G. **ja - r.ż.** \_\_\_\_\_ mieć prawo do godziwego/dobrego wynagrodzenia.
- H. **ja - r.m.** \_\_\_\_\_ poprosić szefa o dzień wolny.
- I. **my - r.ż.** \_\_\_\_\_ mieć prawo do jednakowego wynagrodzenia za wykonywanie tej samej pracy.
- J. **wy - r.ż.** \_\_\_\_\_ dbać o dobro zakładu pracy.
- K. **my - r.m.** \_\_\_\_\_ zgłosić nieobecność przed szkoleniem.
- L. Nie **wy- r.m.** \_\_\_\_\_ ujawniać poufnych informacji.
- M. **oni** \_\_\_\_\_ mieć prawo do 20 dni urlopu.
- N. Nie **one** \_\_\_\_\_ pozostawać bez opieki rodziców.
- O. **ty - r.m. - czas zaprzeszy** \_\_\_\_\_ przestrzegać zasad BHP.
- P. **ty - r.ż. - czas zaprzeszy** \_\_\_\_\_ domagać się odszkodowania.

### CZASOWNIK „POWINIEN”

Słowo *powinien* nie posiada bezokolicznika. W XV wieku było predykatywną formą przymiotnika *powinny*, np. *powinien jest (był, będzie)*. Od XV do XVII wieku było używane w znaczeniu prawnym: *‘ma obowiązek prawny’*. Od XVIII wieku wyraz ten zaczął funkcjonować jako niby-czasownik o szerszym zakresie semantycznym. We współczesnej gramatyce języka polskiego jest traktowany jako **czasownik modalny**. W zdaniach występuje tylko w połączeniu z bezokolicznikiem.

|                      |              | LICZBA POJEDYNCZA      |                |                      | LICZBA MNOGA            |                          |                      |
|----------------------|--------------|------------------------|----------------|----------------------|-------------------------|--------------------------|----------------------|
|                      |              | 1                      | 2              | 3                    | 1                       | 2                        | 3                    |
| CZAS<br>TERAŻNIEJSZY | <b>r. m.</b> | powinien <b>em</b>     | powinieneś     | powinien             | powinniś <b>my</b>      | powinniście              | powinni              |
|                      | <b>r. ż.</b> | powinn <b>am</b>       | powinnaś       | powinna              | powinn <b>yśmy</b>      | powinn <b>yście</b>      | powinn <b>y</b>      |
|                      | <b>r. n.</b> | -                      | -              | powinn <b>o</b>      |                         |                          |                      |
| CZAS<br>ZAPRZESZY    | <b>r. m.</b> | powinien <b>em był</b> | powinieneś był | powinien był         | powinniś <b>my byli</b> | powinniście byli         | powinni byli         |
|                      | <b>r. ż.</b> | powinn <b>am była</b>  | powinnaś była  | powinna była         | powinn <b>yśmy były</b> | powinn <b>yście były</b> | powinn <b>y były</b> |
|                      | <b>r. n.</b> | -                      | -              | powinn <b>o było</b> |                         |                          |                      |